

Előfizetési feltételek:

Széküldéssel
 helyben vagy vidékre postán:
 Egy hóra . . . . . 40 kr.
 Negyedévre . . . . . 1 frt — kr.
 Félévre . . . . . 2 frt — kr.
 Egész évre . . . . . 4 frt — kr.

Kiadó-hivatal:

Kossuth Lajos-utca. (Biharmegyei
 Takarékpénztári épület), hova a hirdete-
 sek és az előfizetés-díjak küldendők.
 Egyes szám ára 8 kr.

HÉTFŐI ÉRTESÍTŐ

Hirdetések díja:

6 hasábos peltisorért egyszer . . . 6 kr.
 Háromszor és többször . . . . . 4 kr.
 Nyitóról 4 hasábos peltisorért . . . 20 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetés és
 nyitóról . . . . . 30 kr.
 Reklámok soronként . . . . . 1 frt.

Szerkesztési iroda:

Kossuth Lajos-utca (Biharmegyei
 Takarékpénztári épület).
 Kéziratok vissza nem küldetnek.

TARSADALMI HETILAP.

Táviratok.

100,000 idegen.

Budapest, jun. 7. (A „H. É.” ered. táv.)
 Daczára a nagyon kedvezőtlen időjárásnak, —
 délelőtt fullasztó meleg, délután gyakori esőzés —
 rengeteg a nép mindenütt. A kiállításán délelőtt
 olyan rettentő nagy néptömeg volt, hogy szinte
 képtelenségnek látszott a mozgás egyáltalán, dél-
 ben pedig megtörtént több helyütt az a példátlan
 eset, hogy egy-egy korcsmát be kellett zárni,
 mert a tömeg, daczára az elképzelhető nagy elő-
 készületeknek, megevett és megivott mindent, de
 teljességgel mindent. Az idegenek roppant mérvű
 özönlésére jellemző az, hogy ma délutánig mint-
 egy száz külföldi — orosz, angol, olasz, francia,
 német — „saját külön tudósító” vette ki igazol-
 ványát az Otthonban. Bátran állíthatni, hogy a
 holnapi ünnepre legalább 100,000 idegen gyűlt
 össze Budapestre. Fogadókban, vendéglőkben,
 kávéházakban a zsufoltság szinte hihetetlen és
 jóformán türethetetlen.

A fejedelem érkezése.

Szófia, június 7. (A „H. É.” ered.
 táv.) Ferdinánd fejedelmet június 12-é-
 várják ide; nagy előkészületek mindenütt.

Az általános szavazatjog.

Budapest, június 7. (A „H. É.” ered. táv.)
 A függetlenségi párt ma Kossuth Ferencz elnök-
 lete alatt értekezletet tartott, melynek az általános
 szavazatjog felől kellett nyilatkoznia. Többek fel-
 szólalása után az értekezlet kimondta, hogy fő-
 figyelmet és fősúlyt a párt az idén az önálló vámtér-
 ület keresztülvitelére fekteti és ezzel kimondta
 azt is, hogy az általános választói jog meghozata-
 lát ez idő szerint időszerűnek nem tartja.

Apponyi elutazása.

Budapest, június 7. (A „H. É.” eredeti
 táv.) Politikai körökben feltűnést keltett,
 hogy Apponyi Albert gróf hirtelen eluta-
 zott, s így a holnapi ünnepélyekben részt
 nem vesz. Amivel azonban ez elutazást ma-
 gyarázták, jórészt alaptalan, mert Ap-
 ponyi Albert ma táviratot kapott, mely sür-
 gösen atyjához hívta, aki hirtelen
 súlyos beteg lett; nagyon termé-
 szetes, hogy Apponyi gróf azonnal engedett
 a hívásnak, és atyjához utazott Eberhardtba.
 Ez az igazság.

Gyilkos meleg.

Konstantinápoly, június 7 (A „H. É.”
 ered. táv.) A legutóbbi napokban beállott rop-
 pant hőség következtében számos betegség és ha-
 láleset fordult elő. A főváros kellő közepén egy
 örmény holtan rogyott össze, egy 18 éves görög
 leány pedig Péra egyik legelőkelőbb utcáján
 hirtelen rosszul lett és pár perc múlva meghalt.

**Szerencsétlenül járt ban-
 dérista.**

Budapest, június 7. (A „H. É.” eredeti
 távirata.) A banderisták mai főpróbáján —
 sajnos — megtörtént az első szerencsét-
 lenség.

Tele van vele a fő- és székváros, de
 bizonyosat senki sem tud mondani, mert
 a hiteles egyének a szerencsétlenség rész-
 leteiről nem nyújtanak felvilágosítást. Azt
 beszélnek, hogy ma délután, a főpróbán egy
 lo a lobogóhajtogatástól megvadult, lovasát le-
 lökte és úgy szíven rugta, hogy halálos bete-
 gen fekszik. Remélhető azonban, hogy a hir-
 talán tulzott.

Egyébiránt a diszfelvonulás, a próba
 után itélve, remek sikerrel biztat.

Miért forrong Kréta.

Athén, június 7. (A „H. É.” eredeti táv.)
 Egy előkelő görög államférfi állítása szerint a
 krétai forrongásnak főoka a gazdasági válság
 mely már 2—3 éve dúl a szigeten, miért is a
 bajok egyedüli gyógyítózere gyanánt azt ajánlja,
 hogy földhitelintézetet létesítsenek és a kereske-
 delem emelését mozdítsák elő.

Francziák a török hadseregben.

Konstantinápoly, június 7. (A „H. É.”
 ered. táv.) A szultán külön rendeletére néhány
 francia tisztet, mint oktatókat a hadseregben al-
 kalmazni fognak. De Forgai francia alezredes
 török dandár-tábornokká, Baratient pedig alezre-
 desnek nevezték ki.

H I R E K.

* **Biharország bandériuma.** A mai disz-
 felvonulás nemesak hazánkban, de külföldön is,
 kivált a művész-világban rendkívül nagy érdeklő-
 dést keltett. A külföldi festők közül többen a
 fő- és székvárosba érkeztek, köztük Fleischer
 Fülöp porosz királyi professzor, híres historiai
 festőművész, ki tanulmányokat akar tenni egy
 történelmi képhez, melynek tárgya ő felsége I.
 Ferencz József uralkodása idejéből van véve és
 az 1898. osztrák császár jubileumára készül. A disz-
 felvonulásban Biharvármegye részéről a követke-
 zők vesznek részt.

Baranyi András, Boöthy Algernon, Boöthy Pál dr.,
 Coru Endre gróf, Csáky Lajos gróf, Klobusiczky Béla,
 Klobusiczky Géza, Kornis Károly gróf, Lovassy Ferencz,
 Markovits Kálmán, Miskolczy Imre dr., Noszlópy Ala-
 dár, Noszlópy Emil, Szathmáry Király Andor, Szunyogh
 Péter, Szunyogh Szabolcs, Telegdy József, Tisza István,
 Ifj. Tisza Kálmán, Ifj. Tisza Lajos, Tóth Mihály.

A várost pedig:
 Komlóssy József, Mezey Mihály, Pallay Lajos, és Ifj.
 Rimler Károly képviselik.

* **Küry Klára nem megy férjhez.** A
 A „Nagyvárad” a minapában egész pozitív for-
 mában azt a hirt közölte, hogy Küry Klára, a
 népszínház szép, szőke primadonnája menyasszony
 s a napokban már meg is tartja az esküvőjét

Vojnits Oszkár előkelő bácskai földbirtokos-
 sal. Mint a „Magyar Esti Lap” írja, a hir téve-
 désen alapszik.

* **Pinczébe zuhant öreg.** A nagy-piacz-
 téren szerencsétlenül járt egy hetvenéves öreg
 ember. A kereskedelmi csarnok palotája mellett
 épülő felben levő ház pinczéjébe zuhant és oly
 szerencsétlenül, hogy a lábát törte. A sérültett
 Kollmann rendőrbiztos azonnal a kórházba szállí-
 tatta.

* **Felolvasás Sarkadon.** Mint ottani le-
 velezőnk írja, a jövő csütörtökön este az „iparos-
 kör”-ben a „Nagyvárad kerületi betegsegélyző
 pénztár” titkára felolvasást fog tartani a beteg-
 segélyző pénztárakról, mely iránt különösen
 iparos és kereskedő-körökben már is nagy érdeklő-
 dés mutatkozik.

* **A tisztviselők fizetés-emelése.** A
 helybeli egyik lap azt írta a napokban, hogy a
 pénzügyminisztériumban a tisztviselők fizetés eme-
 lését nem tartják helybenhagyhatónak, mert a fo-
 gyasztási adók nem képezhetik alapját a jóváha-
 gyás esetén beállítandó költség-többletnek. Mint
 értesülünk, a pénzügyminisztérium szakköz-
 gének ezen elvi kijelentése nem hozható elfogad-
 ható összefüggésbe azon elterjesztett hittel, mely
 szerint tisztviselőinknek le kelljen tenni a re-
 nényről, hogy anyagi helyzetünkön javítani fog
 a törvényhatósági bizottság méltányos határozata.
 Befolyásos vezéregyének véleménye, hogy ha a
 gyámkodó miniszter semmibe sem találná venni a
 közgyűlés többségének akaratát, a fogyasztási
 adók mellőzésével pótdóval fogják fedezni a fize-
 tésemeléshez szükséges kiadásokat, de előbbi ha-
 tározatukat fentartják és újból felírnak tisztvi-
 selők érdekeivel mitsem törődő miniszterhez.

* **Vasvillával a házi gazda ellen.** Nagy
 népcsődület volt tegnap délután a Nagypetce,
 illetve Stern Herman és társainak óhaja sze-
 rint Szacsavay-utcán. Silbermann János
 háztulajdonost az egyik lakója vasvillával támadta
 meg és megvérezte. A felbőszült embert a szom-
 szédok fékeztek meg s talán meg is öli a házi-
 gazdáját, ha a szomszédok idejében közbe nem
 vetették volna magukat.

* **Kétszer is nyit az akácza virága.** Ezt
 mondja E. Kovács Gyula jeles színművésznök népszerű
 nótája. Hogy valóban kétszer is nyit-e, az nem mindig bi-
 zonyos. De nem is szükséges, hogy mindig betű szerint
 megtörtént vagy megtörténhet legyen az, a mit a
 vers mond. Elég ha fele igaz. Az akácza virága tényleg
 most nyílik minden felé s a kerteket és udvarokat minden-
 felé, a hol csak akácza van, kellemes illat tölti be.

* **Ellopott posztiskizli.** A várkapu-ntcán
 az éjjel valaki attentatumot követett el. A Bleyer-
 féle üzlethelyiség előtt elhelyezve volt postaszek-
 rényt ellopta. Mi lehetett a posztiskiztliben, senki
 sem tudhatja, csak legfeljebb azok, akik e hir
 elolvasásakor esnek kétségbe, hogy az ő levél-
 titkaikat — ki tudja, minő szerelmi ömlengések is
 voltak közöttük — illetéktelenek bírják. A rendőr-
 ség a nyomozatot azonnal megindította.

* **Az új főügyész liberálizmusa és
 humánizmusa.** Kozma Sándor utóda, Ham-
 mersberg Jenő, az új budapesti főügyész
 körrendelete tegnap érkezett meg a debreczeni
 kir. ker. ügyészséghez, hozva hivatalosan is a
 hirtét, hogy a főügyészség vezetését átvette. Az

MITTEILER EDE

férfi szabó-üzlet
 Olaszi, Fő-utca, Orsolya-Apácák bérháza.
 A legújabb nyári és őszi szöveteim már megérkeztek, előnyös bevásárlás
 folytán 30%-kal olcsóbb mint bárhol, mérték szerint a legújabb szabás-
 szerint, Szöveteket méterenként gyári áron alól.

uj főügyész üdvözlí a debreczeni kir. ügyészség tagjait is s általánosságban körvonalozza azokat az irányezsméket, a melyek hivatali működésében vezérelni fogják s a melyek követését a debreczeni ügyészség tagjaitól is elvárja. Lelkes szavakban emlékezik meg elődje, Kozma Sándor megbecsülhetetlen nagy érdemeiről, annak minden ízében magyar, liberális gondolkodásáról és eszményi felfogásáról, a melylyel elérte, hogy a magyar ügyészi kar a magyar állameszmének — a törvényes jogrendnek s az ezáltal biztosított közszabadságnak öntudatos, buzgó és emberies érzésű öre lett. „Teljes tudatában a reám bízott feladat nagy fontosságának — egymond — törekvésem leendő Kozma Sándornak méltó utódja lenni s az ő szellemében munkálkodva az ügyészi intézmény sulyát, tekintélyét és a közbecsülésben kivívott állását fenntartani és gyarapítani. Kívánom, hogy a vezetésem alatt működő ügyész urak érezzék át hivatásuknak fontosságát, feladatuknak nemességét. Legyenek éber és buzgó örei az államjogrendnek, kötelességszerű üldözői a jogrend megtámadóinak, pártatlan keresői az igazságnak. Azonban ne feledjék soha, hogy a törvényekben kifejezett jogrend csak eszköze a közszabadság, a közjólét biztosításának s ne feledjék, hogy a törvény betűjének szigorú, az egyes konkrét esetekre vonatkoztatva nemes irányu, — valódi emberszeretet enyhítésére szorult, — s ezért kerüljék ugy azt a beteges álfilantropiát, mely az egyes bűnösöket az öszesség rovására d delgeti, mint a bünt hajhászó s az egyéni szabadságra veszélyessé válható tulbuzgóságot, mely a közvédlőt hivatászerű foglalkozásból folyóan öntudatlanul is könnyen magával ragadhatja. Vezesse egyszóval az ügyészséget továbbra is a nemes ambíció, mely a kötelesség teljesítésben találja kielégítését.

* **Megszökött fotografusné.** Lukács Lajos debreczeni fényképész járt tegnap rendőrségünknel és pikáns panaszzal keltett érdeklődést magára iránt. Harminczhétéves feleségét — mint panasolja — egy tizenkilenc éves segédje megszöktette. A „szegény tatár“t nem is karentáltatná, ha magukkal nem vittek volna az öszes felszerelést, az egész műhelyt. A nyomokat azért keresi Nagyváradon, mert a szomszédságban két kies fürdő kínálkozik a turbékolásra. A szerelmes szökevények személyleírása csak annyi, hogy 19 után 37. . . .

* **Emlékezzünk régiokról.** 1225. jun. 6. II. Endre békét köt VI. Lipót osztrák herceggel 1365. Lajos Lajos Bodont visszafoglalja. 1489. Mátyás király kész 700,000 aranyért visszadni. 1655 M. Eleonora III. Ferdinánd hitvesének koronáztatása Pozsonyban. 1660 II. Rákóczy György erdélyi fejedelem halála Nagyváradon 1707 a turvizi követek katasztrófája az onodi országgyűlésen. 1839 V. Ferdinánd megendte az országgyűlési küldöttségnek, hogy magyarul üdvözölje. —

A „HETFOI ÉRTESITO“ TÁRCZÁJA.

O t t h o n .

A „Hétfoi Értésítő“ eredeti tárczája. —

Körülbelül fél esztendeje, hogy a „Nagyvárad“, ez a hamvaiból feltámadt, ügyesen szerkesztett és közkeveltségnek örvendő napilap huszonöt éves jubileuma alkalmából az ország zszurnalistái találkozózt adtak egymásnak Szent-László városában.

A banketten elmondott szép pohárköszöntők közül a Szatmári Móré jutott eszembe, mikor olyan hosszú távollét után a napokban régi otthonomba szólított a kötelesség.

Szatmári Mór egy szép hasonlattal vezette be toszjtját: Daudet-nek egyik munkájára hivatkozott, melyben leírja azt a hatást, amit a szülővároskája gyakorolt lelkére, midőn a székes-fővárosból évek multán haza érkezett.

Daudetnek ugy tetszett, mintha a házak, a terek sokkal kisebbek lettek volna, mint aminöket ő jóleső kegyelettel őrizett meg emlékei között.

Szatmárra Nagyvárad ellenkező benyomást gyakorolt, ő ugy találta, hogy a kis házak helyére paloták emelkedtek és a terek is mintha kiszélesedtek volna.

FLEGMAN ARMIN-nál
NAGYVÁRAD,
Zöldfa-utca elején

1849 a forradalmi kormány június 6-ára eső szerdára országos nemzeti böjtöt hirdet.

* **A hurut eredete.** Az orvosok nagy többsége a hurutos bántalmakat a dohányzásnak tulajdonítja, míg egy másik töredék véleménye, hogy telea a szobákat egyformán kell fűteni, hogy a levegő hőmérséklete mindig egyenletes legyen. Igy tartják az öltözködést is czélszerűnek és ezért az időhöz képest kell alkalmazkodni a ruházkozásban. A különféle kitűnő és jószabásu férfi és gyermek-öltönyök, felöltők pontos kiszolgálás ez szabott ár mellett csakis Neumann M. Sándor bémertéri (Poynár-ház) üzletében kaphatók.

A muzeum megnyitása.

Nagyvárad, június 7.

A Biharvármegyei és nagyvárad i régészeti és történelmi egylet folyó hó 27-én, Szent-Lászlónak, a város alapítójának napján nyitja meg ünnepélyesen a muzeumot, mely egyrészt dr. Schlauch Lőrincz bibornok, másrészt a város hálát érdemlő pártfogása mellett létesült. Az egylet a város törvényhatósági bizottságát ma hivta meg az ünnepségre; a meghívó szövege következő:

Ad. IV. kgy.
1896.

A Biharvármegyei és nagyvárad i régészeti és történelmi egylettel.

Tekintetes törvényhatósági bizottság!

Egyletünk mindenkor hálás emlékezetben tartja a tek. törvényhatóságnak egyletünk iránt tanusított jóindulatát s meleg érdeklődését. Örömmel tudatja azért a tekintetes Törvényhatósággal, hogy részint egyletünk saját gyűjteménye, részint boldogult Ipolyi püspök nagybecsü gyűjteménye számára emelt állandó muzeum épülete főként a tekintetes Törvényhatóság sokszoros jóindulatából és támogatásával készen van s rendeltetésének átadható. Folyó évi június 27-ét Szent-Lászlónak, városunk alapítójának napját tűztük ki arra, hogy ekkor a székesegyházban d. e. 9 órakor tartandó istenitisztelest után a megnyitó ünnepséget megtartsuk s a gyűjteményeket rendeltetésüknek, a hazaszeretet élesztésé és a közművelődés előmozdításának átadjuk. Midőn pedig ez ünnepségre a tekintetes Törvényhatósági Bizottságot meghívjuk, egyuttal alázatosan kérjük, hogy szerény egyletünk ez ünnepén megjelenni s egyletünk fáradozásának eredményét becses figyelmére méltatni kegyelkedjék.

Kelt Nagyváradon, 1896. május 31.

A Biharvármegyei és nagyvárad i régészeti és történelmi egyleti megbízásából

A rendező bizottság:

Dr. Kurácsy János,
egyl. utkár.

Gyalóka János,
egyl. elnök.

Mikor én hazaérkeztem — megvallom, nem olvastam Daudetnek azt a munkáját — mégis befolyása alatt állottam: én is ugy láttam, mintha az én városkámban a házak, a terek megkisebbedtek volna. Ezen hatás alól még akkor sem tudtam kibontakozni, mikor itt-ott egy új épület tűnt fel előttem és egészen idegen hidegséggel tekintett reám.

Mindamellett nagy haladást észleltem léptenyomon. A vasúthoz vezető ut gondozott, nem török már ketté a tengely a kátyuk miatt. A girbe-görbe pallók helyett járdák húzódnak végig az utcák nagy részén.

A Gyepes léczkerítéssel van elrekesztve és a Kossuth-téren jó ártézi víz bugyog éjjel-nappal a felszínre bocsátott csövekből. Gőzmalom dübörgése vegyül a feltörő víz zajába és bérkocsik száguldanak be a közelben épített kőhidon.

Olyan ellentétnek látszik a haladással szemben a Bleyer Izsák-féle száraz malom avult tetejével, mely még most is megvan; ugy látszik nem tudta még sem megölni a gőz ereje. Régi alkotmány, a mely sok tűz et kiállott.

Hova lett az „Egyenes“, a „Görbe“, a „Dübögő“?

Alig ismerek rájuk. Csendes lett, megjuhászodott a civilizáció hatása alatt mindegyik. Milyen hatalmas verekedésekről beszélhetnének

ruhaszövetek, fekete Ternók, kész női felöltők, chiffon, vászon, asztalneműek, mosó-voil Piquetek, Batistok, diszkellékek és hozzávalók

S z i n h á z .

A hét mősora:

H e t f ő : Diszeloadás: „Szigetvári vértanuk“.
— Néma képek. — „Hunyadi László“
opera.

K e d d : „Ördög és a párisi vakleány.“

S z e r d a : „Romeo és Julia“.

C s ü t ő r t ö k : „3 Kázmér“.

P e n t e k : „Pillangó csata“. Itt előszőr.

S z o m b a t o n : „Szultán“.

V a s á r n a p : „Ingyenélők“

Színházi hírek. Ma, hétfőn, jun. 8-án 6 Fel-sége I. Ferencz József dicsőségesen uralkodó királyunk megkoronáztatása évfordulóján milleniumi diszeloadás lesz a következő műsorral:

I. Ünnepi nyitány.
II. „Szigetvári vértanuk“, Jókai Mór drámájának első felvonása.

III. Történelmi néma képek.
2. a) Szent István királylyá koronáztatása.
b) Imre herceg megkereszteltetése.
3. a) Szt. László párviadala Ákos kún főnökkel.
b) Szt. László fővezérré választása a kereszties vitézek által.

IV. „Hunyadi László“, Erkel Ferencz nagy operájának első felvonása.

A „Szigetvári vértanuk“-ban E. Kovács Gyula, K. Szerémy Gizella és Klenovits György játszák a főszerepeket.

A „Hunyadi László“ operában Mátyást Lányi Edith, Hunyadit Mezey s a királyt Kápolnay éneklék. A főpróba után itelve, az opera lesz a diszeloadás fénypontja, nemcsak azért mert Mezey Mihály kitűnő tenoristának hozzá méltó szerepben fogjuk hallani, hanem azért is, mert alkalmunk lesz egyik régi ismerősünket hosszú évek multán ismét színpadon látni. Kápolnait értjük, ki nek szép, csengő, tenor hangja, mely még most sem vesztett érzékből, valósággal meg fogja lepni a közönséget.

Lányi Edithnek is kedves kis szerepe van s így minden tekintetben élvezetes estére van kilátásunk.

Délutáni előadás. Tegnap délután szép számú „délutáni“ közönség mulatott fesztellenül Szigeti ő-szabásu népszínműve: „A vén bakancsos és fia a huzár“ fölött. Különösen nagy hatással voltak Leöveinek burleszk mókái, melyek szinte elvonták a figyelmet Szentgyörgyi bravuros alakításától. Dayka Balázs elemében volt, jól megállotta helyét Bartos is.

Azon a kevés női szerepen, a mit az öreg Szigeti bácsi a nőknek juttatott, Réti Lina és Fekete Rózsika osztokodott. Réti kedvesen csicseregte el énekszámait, csak Fekete Rózsika nem tudott megint — szomorkodni.

ezen a régi mulatóhelyek a jóvilágból, amikor még négy krajczár volt egy itcze bor és a cigány is huzta órák hosszág egy pár papiros hatosért.

Most csend uralkodik, még a mérsárszék is elköltözött az „Egyenes“ mellől a „Szörös kovács“ műhelyébe.

A „Görbé“-ben kasszirnő árulja a konyakfiókgyár produktumait és a „Dübögő“-ben sem forog az egykori „biblia“, nem szól vigan a csöndes.

A piacztér mintha keskenyebb, meg rövidebb lenne; talán a Zakar emeletes háza zavarta meg azt a régi szimetriát?

A „Felbuki“, a „Lebuki“, az öreg Tatárné, Borzas Sajtí hova tűntek, hiába keresem ezeket a speciális régi alakokat, uj emberekkel találkozom az utcán és a régiekre alig ismerek.

A csinos Horváth Jóska meggörbült, megöszült öreg ember, az akkor fiatalok kobakjait behintette az idő hava.

Hát az a tűzvésztlő elpusztult torony, melynek párja csak Linczben volt, milyen utódot kapott, szinte restellek ránézni, olyan mint a kifestett asszony: nincs természetes színe.

De hagyjuk ezt a komolykodást, nézzünk szét Sarkad beléletében. A külszín mindig csal, hátha belől szélesedett ki az én szűkebb patriám.

Nagy Márton főszoigabiró erélyes kezét látom mindenütt. A közbiztonság kifogástalan, a

Tetemesen leszellított árban kaphatók

Adó-reform.

Nagyvárad, június 5.

(=) A pénzügyminiszteriumban a pénzügyminiszter elnöklése alatt pár nap előtt szaktanácskozmány folyt le, mely az egyenes adók reformjával foglalkozott.

Nemzetgazdasági irók, pénzügyi kiválóságok régen hangoztatják már, az adófizetők pedig — különösen a szegényebb vagyoni viszonyok között élők — régen érzik, hogy Magyarországon az adóztatások igazságtalansággal történnek. Hogy az állami pénzügyek terén elvégre helyreállítsuk az egyensúlyt: oly mérvű adóemelések történtek utóbbi időkből, amelyeknek elviselhetetlensége miatt sok keserű panasz hallatszik ország-szerte. Nincsenek kezünk között statisztikai adatok, de anélkül is merjük állítani, hogy adó nem fizetés miatt az utóbbi időkből évenként ezer meg ezer dologi végrehajtás vezetettett olyan szegény emberek ellen, akik családjaikat is alig voltak képesek a napi kenyérral ellátni munkájuk után. Természetesen ily viszonyok között az ingatlanok gyorsan cseréltek a gazdákat s a gyors csere folytán csak a szegénység száma nőtt.

Megérthetjük tehát, hogy az ország lakossága nagy érdeklődéssel kísérte az adó-reform ügyében megindított szaktanácskozmányt, mivel mindenkiszerte volna tudni, vajjon mi történik azon adónemnél, vagy adó-csoportnál, melyet, vagy melyeket ő fizet.

A tanácskozmány, mint ezt fentebb is említettük már, be van fejezve; de biz abból édes keveset okulhatunk. Ugy látszik, nem annyira reformról, mint inkább némi kis korrekcióról kíván gondoskodni kormányunk. Gyökeres reform legalább nem lesz, mivel kormánykörökben úgy vannak meggyőződve, hogy annak keresztül vitele lehetetlen volna a pénzügyi egyensúly veszélyeztetése nélkül.

Hogy olvasóink némleg tájékozzák magukat arról, a miről szó van: nem lesz talán fölösleges megismertetni a reform-tervet, mely-

nek alapját a Wekerle Sándor által összeállított „Emlékirat“ foglalja magában.

Ez az „Emlékirat“ első sorban a földadóval foglalkozik. Elismeri, hogy földadónk rossz, igazságtalan. A kataszter, melynek alapján a földadó kivettetik — hibás, megbizhatatlan. Új kataszter kellene, hanem az nagyon sokba jönne. A mostani rossz is belekerült 50 milliójába az országnak, tehát ha jól akarnánk csináltatni, kellene arra 80 — 100 millió. Ehez hát nem nyulnak, hanem itt-ott javítgatnak rajta s így lehető, hogy a földadó valamivel, talán egy fél százalékkal lejjebb fog szállani. Ez is jobb mint semmi, de alig hisszük, hogy ilyen csekély könnyítés valami nagy örömet okozna gazdaközönségünk köreiből akkor, amikor a birodalom másik felében ez idő szerint nem kevesebbről, mint arról történik intézkedés, hogy a földadó 8 vagy 9 százalékkal szállíttassék le.

A házádról is elismeri Wekerle emlékirata, hogy rendkívül igazságtalan. Ezt különösen érezzük mi Nagyváradon, ahol házbéradó van, mely elviselhetetlen százalékban rovatik ki. Ugy látszik azonban, hogy ezen igazságtalan és elviselhetlen adónem éppen úgy mint eddig fentartatott, ezután is fenn fog tartatni; mind össze annyiváltoztatás van kilátásba helyezve, hogy a házaszálló- és házbérjövendelmi adókat jövőben nem három évenként, hanem minden évben kivetik a beadandó vallomás alapján.

A keresetadó négy osztálya közül az I. és II. osztályon átsiklik az „Emlékirat“, holott éppen ez az adónem terheli leginkább a szegényebb embereket.

A III-ik osztálynál már lenne ujtás, amennyiben itt a fokozatosan emelkedő megadóztatás lépne életbe. Most ezen III. osztályu keresetadónál 10 százalék fizettetik. E helyett az adózási kulcs 5 perzenttől 15 perzentig állapíttatnék meg, úgy, hogy az első 1000 forint jövedelemtől fizettetnék 5%, azután a többi ezer után mindig nagyobb-nagyobb százalék egész 15 százalékéig.

Ez reform és pedig helyes reform, amennyiben a nagyobb jövedelmek inkább elbirják a nagyobb adóperzentet, mint a kisebbek, amelyek néha alig elégségesek a

szegény iparos, vagy kisebb kereskedő vagy önálló keresetű polgár családtagjai igen alant járó igényei kielégítésének fedezésére.

A IV. osztályu kereseti adónál, melyet a tisz viselők és alkalmazottak fizetnek, a lakáspénz után is kirovandó ujadóval 20 — 25 százalékkal emelnék a terheket.

A tőke-kamat és járadék-adónál, a jótékony intézetek, özvegyek kamat-jövedelmei vagy járandósági után 10 százalék helyett 5 százalék van tervezve.

Más adóknál alig történék változtatás, csak az adminisztrációban.

Tervbe van ellenben az általános jövedelmi adó. Ezt mindenki fizetné, kivéve azokat, akik 300 forinton aluli jövedelemmel bírnak. Az ilyen jövedelmű egyének mentesek lennének (léttminimum). A 300 forinton túli összegben felül 1 százaléktól 5 százalékgig emelkednének az adótelek progressíve, vagyis fokozatosan.

Ime így néz ki az adóreform a Wekerle „Emlékiratá“-ban.

Szinész-photografiák.

Irta: Csípi-Csóka.

II.

Uraim! most önökön a sor s én valóban végtelenül örvendek, hogy már itt tartok. Mert a hölgyeket méltatni valóban bajos dolog volt. Hiszen rosszat nem mondtam róluk, de vigyáznom kellett, hogy egyiket nagyon ki ne emeljem s ezáltal megsértsem a többit; vigyáznom kellett, hogy mindegyiknek eltaláljam a szája-ize szerint való képet, szóval: Scylla és Charybdis között vezetett el tollam utja. De most az önkönnél már nem úgy van. Mert habár rosszat önkönnél sem fogok írni, de legalább szabadabban lélegzem és nem kell udvarolnom.

1. Megyeri Dezső.

Ugy hisszük, méltányos dolog volt vele kezdeni, nemcsak azért, mert ő a társulat igazgatója, vezetője hanem annak egyik legkitünőbb színésze is. Ugyan ki ne ismerné az ő kedvderítő humorát, mely még a halottat is megnevettetné. E tekintetben csak egyik pártatlan alakítására hivatkozunk: a „Goldstein Számi“-ra, melyet bizonyára mindenki ismer. Felülmulhatatlan a szalondarabokban, melynek félig bonvivant, félig szalon-komikus szerepeiben utólréhetetlen. Mint igazgató pontos, rendszerető, körültekintő s mint ember művelt, udvarias, a ki pályájának különlegessége daczára többre becsüli a házasságot a nőtelen életnél s már több év óta élvezzi annak előnyeit.

»felelős örökre« már nincs szükség; a közegészségügy fejlődésben, három orvos is rászolgál az ember legdrágább kincsének megőrzésére.

(Zárjel között azonban mégis elmondom itt, amit hallottam. Hátha okulnak belőle a tisztelt Aeskulapok. Az egyik ellen például az a kifogás, hogy mulató, a másik ellen, hogy szeret udvarolni, a harmadik meg gyönyörű házát, mikor már jól kifestette, kimeszelve, lelakatolja és nem lehet hozzáférni. Mit össze-vissza nem beszélnek azok a pacziensek, de azért elismerik, hogy mind a három kitünő orvos és áldás a községre.)

A köztisztaság az, amin legjobban csudálkoztam. Seprik a piacot, seprük a házak elejét és nyáron főszolgabírói rendeletre locsolnak is! Ki hitte volna ezt abban az időben, mikor még én jártam itt a rektram elé.

A városháza is meglep. Egy jegyző helyett három, négy; egyenruhába öltözött rendőrök; irnokszoba is van, tehát irnokoknak is kell lenni. Kis diákkoromban — emlékszem jól — arról panaszkodott a jegyző, nincs segítsége. Vakációban én állítottam ki a »passzusokat«, én másoltam az aktákat és ezért kaptam naponta négy garast.

Ez is honorárium; legalább az én apám rendkívül büszke volt arra, hogy az az ő fia ott ül a »tanácsban«.

Bíró uram! bíró uram! szállok az urhoz . . .

az én városkám haladását megtestesítve látom az ön személyében is, aki tanult, intelligens ember és hozzá még tudja is azt, hogy a községi bíróságnak több a tövise mint a rózsája.

Ugy-e nem haragszik meg, ha elmondom annak a bizonyos főispáni fogadtatásnak a részleteit.

Ha a történet leírása nem lesz elég hű, tulajdonítsa annak, akitől én halottam. Kitől hallottam? Azt nem árulom el, mert ez már újságírói karakter.

Történt hát, hogy Biharvármegye és Nagyvárad ép oly tapintatos, mint böcs, hivatalban ép oly komoly mint a társaságban vig kedélyű fiatal főispánját: dr. Beóthy Lászlót meghívták Sarkadra lakodalomba.

A mi népszerű főispánunk nem óhajtja az ünnepeletést és különösen szeretne inkognitóban utazni, ha nem hivatalosan jár valahol.

Azt hitte, hogy ez a lakadalmi kirándulás is úgy fog lefolyni, ahogy ő tervezte. Azonban főispán tervez és Nagy Marczit végez.

Nagy Márton, a nagyszalontai járás főszolgabírója nemcsak a legfőbb rendőri hatalom, de üres óráiban még lapszerkesztő is és mint ilyen sokkal több titok birtokába jut.

Igy vette neszét a magas vendég látogatásának egyik riportere révén. És menten sebtében külön vonaton — ezt már magam sem hiszem — Sarkadon termett. A tanácsházban egyedül a fő-

bíró ült nagy komolysággal — ő is csak azért, mert a jó idő daczára neki nincs szántófölde — és rendkívül meglepte a főszolgabíró izgatottszerű megjelenése.

— Hol van az előljáróság? kérdezte gyorsan a főszolgabíró.

Bíró uram csak nézett egy nagyot és tőle megszokott egyenességgel kijelentette, hogy »kukoricát kapálni«.

Nagy Márton belesápadt a kijelentésbe és meghagyta bíró uramnak, hogy az előljáróság azonnal együtt legyen, mert egy jó félóra mulva megérkezik a főispán.

A bíró megmagyarázta, hogy ez lehetetlen, mert a szántóföldek két órányira esnek a várostól és nincs olyan forspont a világon, még ha villanynyal mozgatnák is, hogy onnan az előljáróságot a megrendelt időre be lehetne szállítani.

Nagy Márton hivatalos eljárásaiban nem szokott ellenmondásokat tűrni, így meghagyta, hogy előljáróságnak lenni kell.

Bíró uram vakarta a fejét, miközben egy jó ötlete támadt: átszaladt a »Dübögő«-be, ahol egy pár atyafi mulatott és megparancsolta nekik, hogy jöjjenek azonnal »előljáróság«-ra.

Összeverbuválta a szomszédbeli orvosokat, intelligensebb embereket és nyugodtan várta azok élén a nemsokára megérkezett magas vendéget.

A főispánt szép szavakban üdvözölte a lakos-

A legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrás, mindennemű szoba-padló és parket mázoknak, olajfesték, kocsimázak, valamint műfestékeknek és azokhoz szükséges kellékeknek **egyedül**

BERKES BERTALAN

kizárólagos festékkereskedésében,
Nagyváradon, Zöldfa-utca 33.

2. E. Kovács Gyula.

Bevégzett művész, ki már fénykora delét is rég túlhaladta, s kinek háta mögött 40 éves színészi múlt áll. Nagy szó ez, ha az emberi életnek rövidségét a végtelen idők hosszúságához viszonyítjuk. S valóban ez összehasonlítás által legjobban méltattuk E. Kovács Gyulát. Ő az emberi kornak már most is meglehetősen magas fokát érte el, művészi hírneve nagy és elismert a hazában; de ha majdan ő is elköltözik innen hosszú, dicsteljes élet után, — mely neki annyi babért hozott — neve még sokáig daczolni fog az időnek gyorsan emésztő vasfogával. Sokáig fogják még e hazában az ifjabb színész-nemzedék elé követendő példának a legjobb magyar tragikus színészt, a halhatatlan britt költőt, halhatatlan személyesítőjét odaállítani.

3. Szentgyörgyi István.

Egy másik veterán papja Thalia istennőnek. Pista bácsi, az örökös morózus képet mutató, de azért mindig jovialis Pista bácsi. S ez igénytelennek látszó jólelkű öreg ur legkiválóbb jellemzőjünk, kinek igazán a színpad, e festett világ az igazi élete, a másik a hamis. Csak ott mozog az igazi légtérben. Kiváló alakokat állít elénk s ha még oly kicsiny is az a szerep, megmarkolja üstökénél fogva s úgy kidolgozza a legkisebb porciókát is, hogy a darab központjává képes azt tenni. Az ily emberek öregednek ugyan, de művészetük ellenkezőleg, az annál jobban erősödik, játékuknál megmarad a régi tűz s a sok év alatt szerzett rengeteg tapasztalat, tanulmány utóéletlenekké teszi őket.

4. Mezey Mihály.

Szintársulatunk érczes hangú tenoristája, kinek jobb nincs az országban, sőt még olyan sincs s épen azért valódi szerencsének mondhatjuk, hogy e minden regiszterében kiképzett, szép, iskolázott s nagy terjedelmű hanganyagot élvezhetjük, ámbar aligha-nem rövid ideig. Azonban nem vagyunk oly önzők, hogy ne kívánjuk neki azt, miszerint nemsokára méltó helyére, a m. kir. operához kerüljön, a mi — nem hisszük — hogy sokáig várasson magára.

5. Rózsahegy Kálmán.

A legszebb színész. Legalább így mondják a leányok, kik belöndülnek utána, de ő nem hederít egyikre sem. Naturbursch a szó igazi értelmében is. Kedélyes, jó fiú, igazi bohém vér s ámbar még fiatal, de már is igen képzett színész, ki pompás alakokat tud elénk varázsolni az életet ábrázoló deszkákon. Sokoldalúsága bámulat. Épen olyan, mint ama bizonyos csoda-sétabot, mely ha akarom, szék, ha akarom, esernyő, vagy akár egy egész ágy. Játsszik vigjátékban, ott kitűnő, operetteben egyszerű, népszínműben tetőtől-talpig népies. Szóval ezermester ő, mert még mindezeket kívül kitűnő karambolista, úgy hogy Nagyváradon még eddig mindenkit lefőzött.

ság és előljáróság (?) nevében, mire a főispán ezt a kérdést intézte hozzá:

— Minő egyetértésben munkálkodik közre az előljáróság a város javára?

Bíró uram épen mondani akarta, hogy »méltóságos uram, mindig az volt a magyarok átka, hogy... de a tapintatos főszolgabíró közbevágott.

— A legnagyobb harmonia uralkodik itt méltóságos uram...

Kinek volt igaza, azt nem beszélték el nekem, nem is tartozik a nyilvánosság elé.

Ha nem így történt volna, a legkomolyabb helyreigazítást is szívesen veszem és kiadom.

S. I.

Színházi hét.

(Kritika.)

— A „Hétfői Értesítő“ eredeti tárcája. —

Az igazgatóság az elmúlt hétre változtatott műsort állított össze, mely azonban különböző, de ismeretlen okokból változást szenvedett s e körülmény a repertoáron meglehetősen nagy csorbát ütött. Eltekintve azonban ettől, mégis volt részünk egy pár élvezetes estében.

Nem is kell nagyon messze mennünk. Hétfőn este Dumas rég nem adott hatásos színműve: »Kean Edmund« került színre a czímszerepben E.

6. Vendrey Ferencz.

Ha a színházban vagy és a színpadra tömzsi kis emberke lép, kinek már első mozdulatára kacajban törnek ki a nézők, biztos lehetsz felőle, hogy az, a mi derék komikusunk. Szathmáry Árpád óta valóban nem volt Nagyváradon ily kitűnő kedélyes apánk (kivéve talán Balassát.) Kedélyességéről tanuskodik a következő kis anekdota:

Kolozsvárott a „Goldstein Számi“ című bohózat előadása alkalmával partnerének nem volt zsebkendője, holott arra szükség volt, mert Vendrey-Gyula háztulajdonos azt mondja könyező leányának: »No ne sirj leányom, vedd le finom brüsszeli csipkéből készült zsebkendőt szép szemeidről.« A hölgy ijedten sugja oda, hogy elfelejtette kihozni a zsebkendőt. »Nem baj«, sugja vissza Vendrey »szorítsa csak a kezét a szeméire.« Ez megtörténvén, imigyen módosította a rettentetlen hidegvérű, derék komikus mondókáját: »No ne sirj leányom, vedd le finom glicerin-szappanban megmosott kezidet szép szemeidről, melynek darabja 1 frt 20 kr.« (már t. i. a szappannak.) S a baj el lett hártva. A közönség észrevéve a rögtönzést, még jobban mulatott.

7. Klenovits György.

Fiatal, de már is egyik legjobb szerelmes színésze a vidéknek. Igen sympathikus jelenség, szép, derék alak, különösen színpadon, hol kellemes organumával s átgondolt, mely tanulmányról tanuskodó játékaival szép diadalokat fog meg aratni. Egyébként ő szerepkörét nemcsak a színpadon, hanem az igazi életben is gyakorolja, a mennyiben boldog férje Szerény Gizellának, a neves drámai szendének.

8. Dayka Balázs.

A népszínművek hőseinek méltó személyesítője. Napbarított arca, termete, csengő, tömör, érczes hangja, mely beszéd közben bizonyos nyers kiejtést ölt magára, szinte predesztinálják őt a szerepkörre s ott meg is felel minden tekintetben. Különbösen igen rokonszenves ember a magánéletben is; ennek folytán színésztársai is nagyon szeretik. Színészi hivatása mellett valódi művész a bicykli-sport terén; ő az irigylett ember, ki bájos primadonnánkat »A 3 Kázmér« című operetteben szükséges bicyklizésre tanítja.

9. Józsa Lajos.

Ha Rózsahegy a legszebb, bátran mondhatjuk, hogy Józsa a legkedvesebb színész. Eleven, jó modoru fiatal ember, e mellett azonban ne felejtjük el kijelenteni, miszerint tehetséges, intelligens színész ki, ha kellemes bariton hangja kifejlikdik játéka tökéletesül, elsőrendű színész lehet.

10. Bartos Gyula.

Szintén az ifjabb generációhoz tartozik, azonban már most is megnyilatkozik benne a jövő kiváló jellemzője, mert oly figyelemreméltó alakításokat látunk tőle, melyek szép reményre jogosítanak. Igen kedvelt

Kovács Gyulával. Nagynevű tragikus színészünekek ez egyik legjobb szerepe s tényleg utólréhetetlen alakításban mutatta be a nagy színművész hatásos jeleneteit. Csak azt nem értjük, miért hadar el sokszor egész mondatokat fékvesztett sebességgel, úgy hogy alig lehet érteni; ezt azelőtt sohasem vettük észre E Kovács Gyulán. Különbösen az előadás egyike volt a legjobbaknak s örömmel konstatáljuk, miszerint közönségünk szép számmal jelent meg e klasszikus estére, hogy gyönyörködjék a régi szellem még mindig friss és üde terméken és színészeink ámbicziózus játéka.

K. Szerény Gizella, Cserny Berta, Janovics, Vendrey, Rózsahegy mind méltó partnerei voltak a czímszerep kitűnő alakításának.

Kedden a nemzeti színház kitűnő művészeinek-Gabányinak vigjátékát volt alkalmunk először látni. Sajnos, azt kell észlelnünk, hogy újabban már a premierekben sem bizhatunk, sőt azokban nagyon is csalódunk. A közönség is, mintha előre megérezte volna a friss, de nem jó pecsenye szagát (ez ugyan paradoxon, de itt találó) tüntetőleg távol maradt. És tényleg; Gabányi lehet igen kitűnő színész, de vigjátéka bizony nagyon szellemtelen s unalmas. Legfeljebb a színpadi élet tapasztalt mesterének keze látszik meg rajta, egyéb nem. Invenciója csak épen hogy csörgedez, alakjai lézengenek. Valódi bábok, melyeket a darab hősnője tetszése szerint dróton rángat ide-oda.

egyéniség kollegái között; »Bartoska« így hívják őt, a mi elég kedves elnevezés.

11. Janovics Jenő.

Rokonszenves, intelligens színész, kinek kellemes organuma, átgondolt játéka van s ha több színpadi rutint sajátít el, még neves színész válhat belőle. De azt sugják-bugják, hogy Janovics professzor akar lenni s színészi hivatása mellett erősen készül a tanári vizsgákra. E tudományosj igen szép, de azt hisszük, kár volna neki a színpadtól megválni.

12. Szathmári Lajos.

Szintén új ember nálunk, de hamar megkedvelte magát, értelmes, átgondolt játéka van s a magánéletben kedves modorával. Ő is a tehetséges fiatal generációhoz tartozik, melynek még egykor neves tagja lehet.

13. Leövey Leó.

A társulat legfiatalabb színésze. Jó vénajú komikus, kinek csak a színpadi rutin hiányzik még, hogy kitűnő komikus legyen. Ezt reméljük, mihamarabb el is fogja érni. Addig pedig engedjen meg, hogy vele zárjuk be fényképeink sorát is. Legyen itt is derriére garde.

Modern étterem
Rimanóczy-szállodában,
DEMETROVICS MIKLÓS
jöhírű vendéglőjében kitűnő ételek, tisztán kezelt italok jutányos árban kaphatók.
Naponta Dula Miklós zenekara játszik.
!Pontos kiszolgálás!

Közegészség és a betegség.

— Az »Ipartűgyek«-ből. —

A napokban terjesztette be a belügyminiszter az 1895. évi közegészségügyi viszonyainkról szóló jelentését. A jelentés ez egyszer eltér a már majdnem megszokott tónustól, örvendetes javulás olvasható ki sorából, s ha az ez évi adatokat az előző évek adataival összehasonlítjuk, látni fogjuk, hogy az utolsó évben közegészségügyi viszonyainak határozottan kedvezőbb eredményűek.

Míg az 1894. évi jelentés szerint az ország vármegyéi közül 42 s a városok közül 7 önmaga ítélte el saját közegészségügyi viszonyait és míg a többi megyék és városokról, melyekben a közegészségügyi viszonyok kedvezőbbek voltak, a miniszter is úgy nyilatkozott, hogy ezekben a kedvezőbb viszonyok előálltát inkább a véletlen műveinek lehet tulajdonítani, addig az 1895. évi jelen

Cserny Bertát emeljük ki első sorban, mint aki a századévi furfangos, cselszövő menyecskét valóban kitűnően alakította. Elemében érezte magát s finom játékaival, elegáns mozdulataival, szép, tolettjeivel nagy hatást ért el. Vendreynek háládatlan szerep jutott ki, ha meggondoljuk, hogy Mókus szerepével nem tudott hatást elérni, a mi nagy szégyen az — írora nézve. Szentgyörgy in is meglátszott hogy kedvetlenül játszik. Fekete Rózsika egy kis bakfis-szerepet adott sokkal jobban, mint az érzelmes, síró szerepeket. Szathmáry (Zoványi) kissé erőltetett mozdulatokat produkált s ezzel rontotta a hatást, melyet máskülönbösen gondos, intelligenciára valló játékaival előidézett volna. Rózsahegy ismét kitűnő alakot mutatott be Laska epizód szerepében. Csütörtök délután a »Csikós«-t adták s erről csak azért írunk, hogy kiemeljük a kis primadonna Réthy Lina sikerét, ki Rózsai szerepében valósággal meglepett bennünket. Laikus és zeneértő, színész és nem színész egybehangzó véleménye, hogy a kis énekesnő egészen a néjje kisebbitett kiadása és ha szép, kellemes, sokat ígérő hanganyagát kiképeztetné, nagy művésznő lenne belőle.

Péntek este Daudet rég nem adott romantikus színműve: »Fromont és Risler« került színre oly előadásban, a minő valóban nagyobb közönséget érdemelt volna. Diszletek és rendezés,

Kőbányai Polgári serfőző
részvénytársaság Kőbánya.

Képvisele:
Gerő Zsigmond által
Nagyváradon,
Kispuczinus-utca 56. szám,

hol legjobb minőségű Polgár-sör, Király-sör, Szent-István-sör és Bak-sör úgy hordókban, mint palackokban mindig friss töltésben a legjutányosabb árak mellett kaphatók.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltenek.

tés szerint a 63 vármegye közül 45-ben, a 26 város közül 24-ben javulás konstataható.

De hát honnan ered évről-évre a javulás? Erre a jelentés épen úgy nem terjeszkedik ki kellemesen, mint nem gondol sem a szakértő, sem a laikus; pedig jó volna tudni, hogy mi az oka a javulásnak, mert így talán ismervén az okot, mely a javulást előidézi, utját lehetne álni a bajnak. A miniszter, ki a jelentést betejesztette; a napilapok, melyek a jelentéssel hasábszámra foglalkoznak, mind más és másban találják a javulást, ha már éppen erre is ráérték, hanem az örvendetes javulás egyedüli előidézőjéről: a betegsegélyző pénztáráról mindannyian megfeledeztek.

Hát a betegsegélyző pénztárak működésének, melyek a kereskedelemügyi miniszternek az 1894. évből kiadott jelentése alapján, midőn összesen még csak 369 állt fenn az ország területén, 376-747 segélyezésre hejlesztett taggal, nem lehetne ezen kedvezőbb eredményt betudni? Pedig ezen kedvezőbb eredmény elérését csakis ezeknek köszönhetjük, arányba véve az ezen évben a segélyezésekre kiadott összeget 2.143.046 frt. 55 krt a bejelentett 376.747 taggal, úgy eredményképpen 300 ezer embert vehetünk, mint a kiket a betegsegélyző pénztárak láttak el orvosi kezeléssel.

Sőt a baj a radikális gyógyítására, vagyis közegészségügyi viszonyaink jobbra fordítására csakis a betegsegélyző pénztárak vannak hivatva, a mennyiben épen a munkásosztályt — mely majdnem kivétel nélkül tagja a betegsegélyző pénztáraknak, s mely azelőtt betegségek, vagy járványok idején ingyenes, azaz a lehető legrosszabb orvosi ellátásban részesült — ma éppen oly ellátásban részesítik a pénztárak orvosi, mint a legfelsőbb tizezrek tagjait. Ha az utóbbi időben a betegedési esetek száma növekedett, az onnan magyarázandó, hogy épen ezen munkásosztály, tudván azt, hogy a legesekélyebb betegség is táppénzsegélyt hoz számára, néha 1-2 hetet szán illetéktelen pihenésre, azaz betegségre, s a mennyiben a betegsegélyző pénztárak kötelezve a betegedési statisztika vezetésére s az adatoknak az országos statisztikai hivatalba való beküldésére, növekedik a betegedési esetek száma az országban.

Szembeszökő az eredmény az 1893. és az 1894. évek halálozási kimutatásában is az utóbbi év előnyére, a mi nem is csoda, mert míg az 1893. évben 273 betegsegélyző pénztár működött az ország területén, addig az 1894. évben még 96 újabb segélypénztár alakult, s így a halálesetek száma is fogyott.

Rosz közegészségügyi viszonyaink egyik főtenyezője első sorban a körorvosok fizetésének kérdése is, melyet a kerületi pénztárakkal meg lehetne oldani, de csak olyképp, ha az állam megszüntetné a privat pénztárakat, mint az ipartestületi, gyári és magán-egyesületi pénztárakat, s végre a bányatársulátakat, miáltal a sok adminisztráció-

nális költség megszűnnék, s ezek helyett az államosított kerületi betegsegélyző pénztárakat léptetné életbe.

Ezáltal az államnak — a bányatársulátokban felhalmozott százazrekről nem is szólva, s csak a pénztáraknak az 1894. évi pénztári maradványát, valamint az ezen évben a pénztárak által kifizetett orvosok tiszteletdíját véve alapul — egyszerre majdnem 2-2 1/2 millió forint állna rendelkezésére, mely összeg most szétforgácsolva képezi a pénztárak alapítóját. Szóval a kerületi pénztárak centralizációja által az állam évente legalább 800.000 — 1.000.000 frt oly plusz fölött rendelkeznek, melyből a körorvosok fizetését emelhetné, s így jobb körorvosi fizetések mellett nem volna majdnem 16 százaléka a körorvosi állásoknak betöltetlen, viszont pedig a pénztárak nem volnának egy körorvos szeszélyeitől függővé téve, vagyis azon helyzetben, hogy egyes körorvosok beteg tagjaik kezelését megtagadnák, a mit privat intézménnyel igen, de állami intézménnyel nem memének megtenni.

A centralizáció által a kifejtett okok mellett még egy ép oly fontos cél, mint közegészségünk és a munkás-osztály helyzetének javítását is elérhetnők. Beszüntetve a magán-egyesületi, az ipartestületi, gyári stb. pénztárakat, az állami kerületi betegsegélyző pénztárak tagjainak létszáma megkétszereződne, s míg egyrészt ezáltal a jövedelem szaporodna, másrészt a kiadások, valamint azon visszásság is, hogy egy és ugyanazon városban a tagok által befizetett egyforma tagsági járulékok mellett az ipartestületi pénztár csak magát a bejelentett tagot, a kerületi betegsegélyző pénztár pedig a bejelentett tagon kívül még ennek családját és családtagjait is részesíti ingyenes orvosi kezelésben és gyógyszerekben. Elérhető lenne ez által, hogy biztosítva lenne a tartaléktőkék összegének letétele, mely kötelességnek a kisebb pénztárak nem képesek megfelelni; kisebb járulékkulcs mellett nagyobb bevétel volna elérhető, s végre ezen olyannyira üdvös intézmény fennállása minden időre biztosítva lenne. Hogy a betegsegélyző pénztárak fennállhassanak, virágozhasanak, a nagy taglétszám okvetlenül kell; kívánatos lenne tehát már ezért magáért is a centralizáció, mert ha ezek virulnak, egy a szociális alkotások terén egy lépéssel közelebb jutunk a szegényügy és a balesetek biztosítása kérdésének megvalósításához is.

A kerületi betegsegélyző pénztárak államosítása nemcsak hogy az államnak költségében nem kerülne, hanem ezáltal két oly cél valósulhatna meg, melyeknek egyike is megérdemelné a nagyobb figyelmet. Itt volna végre az ideje, hogy az állam úgy közegészségügyi viszonyaink, mint a munkásosztály helyzetének javítására valamit tegyen s reméljük, nem fogja elmulasztani megragadni az alkalmat, hogy ezt a felsoroltak keretében meg is tegye.

A ker. betegsegélyző pénztárakat kell tehát fel-

karolnunk, államosítanunk, az 1891. évi XIX. t.-czt kell javítanunk, kibővítenünk és módosítanunk, a hatóságot pedig fölírni tespedéséből s rövid néhány év alatt közegészségügyi viszonyaink előnyösen megváltoznának.

Erős Lajos.

STERN LAJOS Nagyvárad

Bémer-tér, Fejnyár-féle ház.

Legnagyobb raktár

férfi és női cipők, kalapok, fehér és színes ingek, gallér- és kézelőkben dus választék. A legújabb „Kneipp-saruk“-bas és mindenféle esernyők, nadrág-tarók, inggombok mélyen leszállított áron beszerezhetők.

Óriási választék elegáns nyak- kendőkben.

H i v a t a l o s.

Ad. 2337 8-6.

Értesítés.

A nagyvárad kir. törvényszék elnöke a vezető alatt álló kir. törvényszék s a területén levő 11 járásbíró, valamint a nagyvárad kir. ügyesség számára az 1897. és 1898-ik évben szükséges könyvkötői munkálatok biztosítása céljából kibocsátott árlejtési hirdetményt megküldte kamaránknak.

Miről az érdekelteket van szerencsénk értesíteni, hogy a hirdetmény teljes szövege a kamara helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyvárad, 1896 június 4.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Janky József s. k.,
elnök.

Dr. Sarkadi Lajos s. k.,
titkár.

Értesítés.

A községi iskolaszék 45-29 sz. határozatból folyólag az ideai zárvizsgálatok határidejéül:

I. az olaszii elemi leányiskola I. osztályára nézve a folyó évi június hó 15-ik.

II. az ujjvárosi elemi leányiskola I. osztályára nézve a folyó évi június hó 16-ik.

III. a váraljai elemi leányiskola I. osztályára nézve a folyó évi június hó 17-ik napjait ezennel kitűzve: erről az érdekelt szülőket és gyámokat oly hozzáadással értesitem, hogy a vizsgálatok az illető iskolai helyiségekben a kitűzött napokon mindenkor délelőtt 1/28 órakor fognak megkezdetni.

Nagyvárad, 1896, június hó 5-én.

Ragány János,
elnök.

2324--8-6. sz.

Értesítés.

A m. kir. államvasutak ált. igazg. főosztálya megküldötte kamaránknak az 1896. évi július hó 15-től kezdve egy, esetleg három évre szükséges repce és repcekenő olaj szállítására vonatkozó pályázati hirdetményt. Azzal hozzuk ezt az érdeklődők tudomására, hogy a pályázati hirdetmény teljes szövegében a kamara helyiségében a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthető.

Nagyvárad, 1896. június 3.

A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara:

Janky József, s. k.
elnök.

Dr. Sarkadi Lajos, s. k.
titkár.

Nyugdíj az iparosoknak.

György István, nagyvárad lakostól a következő sorokat kaptuk:

Felhívás!

Mindnyájan tudjuk, hogy az állam, a megyék és városok is alkalmazottainak munkaképtelenségük esetén kisebb, nagyobb nyugdíjat vagy végkielégítést adnak, hogy azoknak, a kik a szolgálatból kiöregedtek, végső napjaikban ne kelljen a nyomorral küzdeniök.

Mert az, aki egész életén keresztül híven betöltötte azt a helyet, melyet neki a sors a társadalomban kijelölt, meg is érdemli, hogy öreg napjaiban biztosított kenyere és nyugalma legyen.

De nem helyesen van ám az, hogy azok, kik szintén teljes életükön keresztül mindig dolgoztak és fáradtak, kik szintén és mindig megadták a királynak azt, a mi kiralyé, államnak pedig azt, ami az

összjáték s egyesek alakítása valóban föltétlen dicséretet érdemelnek. E. Kovács Gyula (Fromont) ismét remekelt. Egyszerű mondókat hévvel s bensőséggel adta elő, hogy aztán annál megdöbbentőbb s fonságosabb legyen a 4-ik felvonás kitörésében. A kis számu, de lelkes közönség egyetértelműleg hívta őt többször a lámpák elé. Méltó partnere volt a fő nő szerepben Cserny Berta (Sidonie), ki ez este ismét egyikét aratta legszebb sikereinek. A nagyvilági kaczer, cselszövő hölgyet markans vonásokban állította élénk; játéka, mozdulatai, hanghordozása megfelelő volt, pompás toiletteivel pedig pláne nagy feltűnést keltett. Jók voltak még K. Szerény Gizella, Fekete Rózsa, Bartos, Szentgyörgyi, Klenovits és Vendrey, de Janovics kissé nagyon is hideg ideál volt. Nem tudta velünk elhitetni, hogy a szép Sidonie szerelmes lehet belé.

S most számoljunk be a hét főeseményével: a rég várt bicykli szenzációval: a 3. Kázmér című zenés hohózáttal. Nos hát az elnevezés egészen találó, sőt a mi a zenét illeti, pazarlásnak is nevezhetjük, hogy ilyen csinos, fűlbemászó muzsika egy bohózatot van hivatva ékesíteni. Igaz, hogy nem is egészen eredeti, itt-ott fölcillan egy kis reminiscencia, de hát ezt már megszoktuk s ha ettől eltekintünk, zavartalanul élvezhetjük a csinos énekszámokat, melyek közül a telefon-kuplé és a harangdal válnak ki.

A szövegben új dolog a telefonon kötött házasság s a biciklizés. Egyébként minden a régi kaptafára megy. Tévedések, félreértések szóval a régi helyzetkomikum. Legsikerültebb a második felvonás s legunalmasabb az első. A harmadik pedig ismét a sokszor megénekelt kaszárnya jelenet.

A szereplők közül első sorban S. Aldor Julikát és Turchányi Olgát kell kiemelnünk. Előbbi megfelelő hatással mutatta be az amerikai hölgy sajátos jellemét, énekszámait vevvel adta elő, a bizikli jelenetben pedig valósággal remekelt, úgy hogy még művésztársát, Vendreyt is lefőzte. Csak hanghordozása nem volt eléggé hű, angolsabb kiejtést kellett volna forszíroznia.

Turchányi Olga valósággal meglepett benünket keresetlen bájjal előadott játékával és dalainak precíz éneklésével. Úgy látszik, ő csak most kezdi magát igazán élmében érezni s szereplése után nagy érdekléssel várjuk újabb föllépteit, melyek, ha oly sikerültek lesznek mint a mostani, ő is meg lehet elégedve magával s a közönség is ő vele, mely egyébként nem is késett tetszésének tapsokban kifejezést adni. Különösen tetszett szépen előadott harang dala, melynek magas c-jét s az utána következő üveghangokat kifogástalanul interpretálta.

Vendrey pompásan adta a zenebohócz szerepét és játékával kiegészítette azt a művészi triót, melyet a két énekesnő s ő képeztek. Megyeri ismét kitűnő zsidóaiakot mutatott be Gelb Salamon szerepében, méltó párját Goldstein Száminak. Jók voltak még Rózsahegyi a férj, Szentgyörgyi, Leövey, Klenovits, Török a tisztek szerepében. Kisebb szerepben pedig Janovics, Józsa, Bartos, Szathmáry és Szelenyi Emilia illeszkedtek bele megfelelően az összjátékba. A második felvonás diszlete nagyon szép volt. A zenekar nem mindenütt tartotta magát a szereplőkhoz, úgy látszik, nem elég fegyelmezett.

Vasárnap este szép számu közönség előtt ismételték meg az előadást.

(G.)

államé és mégis ha elkövetkezik ő rejük is az öreg-séggel járó munka és keresetképtelenség, ők elmehek koldulni, mert ő róluk senki sem gondoskodik, ő nékiek, kik csakugyan megérdemelnék, nem ad nyugdíjat, végkielégítést sem az állam, sem senki más, pedig családjukon kívül leginkább az államért dolgoztak, fáradtak a kötelesség taposó malmában.

Az iparosokkal és munkásokkal, pedig ők tartják fenn az államot és a társadalmat, senki sem törődik vég napjaikban.

Ez a szomorú valóság, ez a humánus érzésre sarkalló igazság vezette azokat a derék férfiakat, a kik megalakították a „Magyarországi Munkások Rókkant és Nyugdíj-Egyletét“, melynek szükségességét a kormány akkori vezérferfiái is elismerték és az egylet alapszabályait a nagyméltóságú belügyminiszter ur 102452—V. 1892. szám a. 1893. év január hó 27-én a jóváhagyási záradékkal látta el.

Ezen üdvös intézmény azóta lassan bár, de napról-napra gyarapodik, izmosodik és ma már több mint 2000 rendes tagja és 14000 forint készpénz vagyona is van.

Ennek az üdvös intézménynek szükségességét én is mint sok más felismertem és azt pártolásra méltónak is tartom. Ez okból arra határoztam el magam, hogy megkeresem a fentemlített intézmény igazgatóságát, és gédje meg, hogy Nagyváradon előhelyet (főlk) alakíthassak.

Szerencsés voltam, mert a meghatalmazást, illetve az engedélyt a szervezésre rövid idő múltán meg is nyertem. És részemre a megalakításhoz szükséges nyomtatványokat is megküldte már a központi igazgatóság, melyeket az intézmény iránt érdeklődő jó barátaim között terjesztés és tagtoborzás végett szét is osztottam.

Ezen körleveleket, melyek az alapszabályok egy részét is tartalmazzák, ajánlom a nagyközönség, de különösen az iparos és munkáosztály becses figyelmébe.

Az egylet: rendes, alapító, pártoló és tiszteletbeli tagokból áll.

Rendes tag lehet minden fedhetlen jellemű és büntetlen előéletű ember, kor, rang és nemkülönség nélkül.

Alapító tagok lehetnek azok, kik az egylet javára egyszer s mindenkorra legalább 100 frtot adományoznak.

Tiszteletbeli tagok azok, kiket az egylet körül szerzett érdemük fogva a választmány indítványára a közgyűlés ilyenekül megválaszt.

Az egylet tagjai három osztályba osztottak. Az I. osztályban 10, a II-ban 12, a III-ikban 15 kr. tagdíjat tartoznak fizetni hetenként.

Beiratási díj 1 frt 50 kr., de ha tíz tag egyszerre jelentkezik a felvételre, csak 50 kr.

Felkerem tehát az igen tisztelt munkaadókat, (gyáros, építész, kereskedő) urakat, hogy ezen közérdekű felhívásra, illetve az intézményre alkalmazottaikat figyelmeztetni sziveskedjenek.

A beiratkozni kívánó egyének jelentkezhetnek alulírottán Kert-utca 79. szám dr. Kutiák-féle házunk emeletén délután 6 órától 8 óráig.

A rókkant segélyezések nagysága:

Évszám	I. osztály frt	II. osztály frt	III. osztály frt
10	4.20	4.90	5.95
11	4.26	4.97	6.03 1/2
12	4.32	5.04	6.12
13	4.38	5.11	6.20 1/2
14	4.44	5.18	6.29
15	4.50	5.25	6.37 1/2
16	4.56	5.32	6.46
17	4.62	5.39	6.54 1/2
18	4.68	5.46	6.63
19	4.74	5.53	6.71 1/2
20	4.80	5.60	6.80
21	4.86	5.67	6.88 1/2
22	4.92	5.74	6.97
23	4.98	5.81	7.05 1/2
24	5.04	5.88	7.14
25	5.10	5.95	7.22 1/2
26	5.16	6.02	7.31
27	5.22	6.09	7.39 1/2
28	5.28	6.16	7.48
29	5.34	6.23	7.56 1/2
30	5.40	6.30	7.65
31	5.46	6.37	7.73 1/2
32	5.52	6.44	7.82
33	5.58	6.51	7.90 1/2
34	5.64	6.58	7.99
35	5.70	6.65	8.07 1/2
36	5.76	6.72	8.16
37	5.82	6.79	8.24 1/2
38	5.88	6.86	8.32
39	5.94	6.93	8.41 1/2
40	6.—	7.—	8.50

Nagyvárad, 1896. május hó 30.

György István.

IFJ. ULLMANN IZIDOR

fűszerkereskedésében

(Nagypiacz-tér, kereskedelmi-palota)

az összes fűszer áruk

ugy nagyban mint kicsinyben a legjutányosabb árban szerezhetők be.

A Röntgen-sugarak.

Nagyvárad, június 7.

Bizony a Röntgen-sugarak egészen a vesémig hatottak és ott láttak egy egészen megkövesedett ellenmondást, mely áll egy rész czopfából, egy rész haragból, egy rész irigységből és egy rész haszonlesésből.

Amikor én ezt magamról elmondom, hát eliheti bárki is és eliheti főképen Károly Irén ő nagysága, no meg a Szent-László fürdőben gyűlésező orvosok és természetudomány kedvelők, kik között magasra kiemelem Czeglédy Sándort, a művegyészt, vagy mint Fekete László mondá Heringh gyógyszerész urnak: kollegát!

A Röntgen-sugarak tehát épen Károly Irén ő nagysága művészete folytán engem is áthatottak és legelőször a magamban levő folytonossághiányt és kinövést vizsgáltam meg.

Persze, hogy senki sem akarja érteni, hogy miképen lehet megkövesedett czopfort találni az emberben.

Bennem van.

Akkor vettem ezt észre, amikor láttam, hogy a tudományjal mód felett foglalkozó orvos urak a gyermekmenház, kórház, lelecnház vagy tudja a jó Isten, minek alapjául 200 frtot tettek le és nyomban indítványozták, hogy chez adjon Nagyvárad város pénztára mintegy 100.000 frtot és akkor nyomban fel lehet állítani a gyermek-kórházat, tehát ők adták az első szál czernát, mint egyik szabó ismerősöm magát kifejezte, a város adja az anyagot, a teljes öltözetet, a gombot, a test táplálására szükséges eledelt, a levegőt, mert mivel már a 200 frtos alapítvány megvan, hát a többit csak rá kell építeni.

Károly Irén főtisztelendő nagyságos ur kis Röntgengépe ezt a sugarat mutatta meg legelőször. Azután láttam magamban a megkövesedett haragot.

A kis gép Röntgen-sugara megvilágította azt a humoros, gunyos és élcektől szikrázó felolvasást, amit egyik kartárs ur tartott a közegészségügy szomorú állapotáról, mert tudni kell, hogy az élces, humoros, gunyos felolvasó épen egyik városi kerületi orvos, kinek van tere ismerni a szomorú állapotokat, a nyomort, a végtelen leverő fájdalmakat amiatt, hogy a város összes főutczái aszfalttal, gránitkövel, Ländler-műkövel vannak kikövezve, néhol porondjárda is van, és ott, ahol a szegényebb nép lakik, esős időben térdig kell járni a sárban a kényszer-iskoláztatás alatt nyögő gyermekeknek, kiknek számára a Gyermekbarátság és más jótékony intézet által kiszolgáltatót csizma-mennyiség szomorúan kevés.

És az ilyen helyekre nem szivesen megyünk, mert sok helyen megszakadna a szívünk, ha úgy nem tennénk mint az a bankár, aki így kiáltott fel: — Jancsi! lökd ki ezt a szegény embert, mert meghasad a szívem!

No a harmadik rész irigységből állott, megkövesedett irigységből.

Lehetett is.

Az orvos uraknak nagy szükségük van a Röntgenféle nagy gépre, tehát elhatározták, hogy azt gyűjtés útján fogják bevásárolni. A közönség jön és adakozik esze nélkül, mivel kedves női kezek kezelik a gyűjtést, akik most a Röntgen-sugarak közhasznú intézménye mellett nem gondolhatnak a révi tüzkárosultakra, a város szegényeire és nyomorultjaira, mivel hogy az orvosok részére szükséges Röntgen gépek megvétele ki nem telik egy másik 200 frtos alapítványból, a premontrei rend laboratoriuma pedig felette rá van szorulva közadakozásra.

És most itt vagyok a haszonlesésnél! Én nem tehetek arról, hogy minden embert gazdagnak tartok és a mikor valakin segíteni akarok, megkövetelem, hogy fizesse meg.

Ismertem egy embert, aki hasonlított hozzám. Háznál-házra járt a szenvedő emberiség vagy egyes család érdekében, az irgalmasság nagy munkájának gyakorlására hívta fel az embereket.

És amikor szerzett annyit, hogy a segély lehetett volt, akkor előbb levonta a saját fáradásainak jutalmát és a szenvedő szenvedett tovább, mert már szokva volt hozzá.

Ezt láttam én magamban akkor, amikor Károly Irén, nagyságos ur reám bocsátotta a kis gépet ennek végtelen felfedező titkaival együtt.

Most nagy gépet veszünk, vajjon mit látok én akkor magamban.

S—s.

Biharmegyei vásárnapotár.

Heti vásárok.

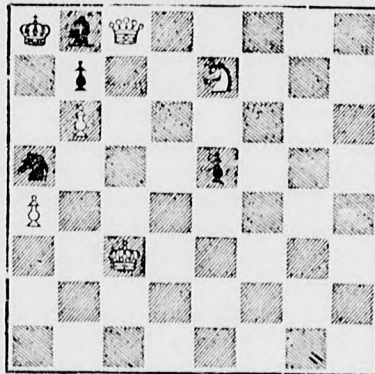
Álmosd, szerdán.	M.-Cseke, szerdán.
Beránd, kedden.	Margitta, pénteken.
Beel, szerdán.	Micske, esütörtök.
Belényes, esütörtök.	M.-Bajom, pénteken.
B.-Uffalu, esütörtök.	M.-Bárod, hétfő.
B.-Üspöki,	M.-Leta, esütörtökön.
B.-Böszörmény, esütörtök.	M.-Szalonta, pénteken.
Cséffa, esütörtök.	M.-Várad, kedd és péntek.
Csökmő, szombat.	Ókány, szerda.
Derecske, esütörtök.	Órkő, kedd.
Dőlőzeg, szerda.	Plekolt, szerda.
Étesd, esütörtök.	Sarkad, esütörtök.
Ermihályfalva, esütörtök.	Szalárd, szerda.
Feketeó, hétfő.	Szent-labb, hétfő.
Félegyháza, esütörtök.	Szekelyhíd, péntek.
Hajdu-ágos, szombat.	Széplak, kedd.
Henczda, szerdán.	Tenke, hétfő.
M.-Keresztes, szerdán.	M.-Telegd, péntek.
Kis-Marja, hétfő.	Torda, hétfő.
Komád, péntek.	Zsáka, szerda.
Kőtegyán, hétfő.	Vaskóh, szombat.

Heti sakszemle.

Rovatvezető: Gesztesi Ödön.

37. feladvány.

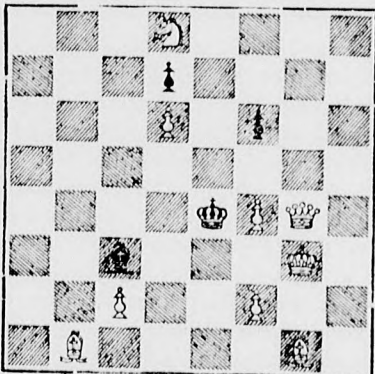
Spóner Andor, N.-Lomnicz.

Matt a 3-ik lépésre.

38. feladvány.

Onitiu Valér, Szeged.

Matt a 2-ik lépésre.

46. játszma.

Játszották a „Budapesti Sakk-Szemle“ levelező-versenyén.

Spanyol játék.

Maróczy Géza,
(Budapest.)

Mayer György,
(Temesvár.)

1. e2—e4
2. H g1—f3
3. F f1—b5
4. 0—0
5. d2—d4
6. F b5—a4
7. F a4—b3
8. d4 : e5

e7—e5
H b8—c6
H g8—f6
H f6 : e4
a7—a6
b7—b5
d7—d5
H c6—e7

Anderssen ismeretes védelme, mely azonban aligha kielégítő. (r. v.)

9. H f3—g5
10. F e1 : g5
11. a2—a4!
12. V d1—e2
13. c2—c3

H e4 : g5
F c8—b7
c7—c6
V d8—d7
h7—h6

14. F g5-d2	g7-g6
15. H b1-a3	H e7-f5
16. F b3-c2	H f5-g7
17. f2-f4!	F f8-e7
18. h2-h3	h6-h5
19. K g1-h2	h5-h4
20. F c2-d3	b5 : a4
21. H a3-c2	c6-c5
22. H c2-e3	H g7-f5!

f4-f5! fenyegetett.

23. V e2-g4!	F b7-c8
24. V g4-d1	B a8-b8
25. H e3 : f5	g6 : f5
26. F d3 c2	V d7-e6
27. F c2 : a4+	K e8-f8
28. V d1-c1	B h8-g8
29. F a4-d1	F c8-d7
30. B f1-g1	F d7-b5
31. V c1-b1!	B b8-b6
32. F d1-f3	F b5-c4
33. F d2-e1	f7-f6

(Mindkét fel a legnagyobb körülményekkel játszik r. v.)

34. F e1 : h4	f6 : e5
35. F h4 : e7+	K e8 : e7
36. f4 : e5	B g8-b8
37. V b1-c1!	B b8 : b2
38. V e1-e3!	K e7-d7
39. B g1-e1	d5-d4

Világos ezen lépésre számított, különben a helyesebb B d1-et lépte volna, mire következnek: B e8! 40. B e1, B c8 egyenlő játékkal, habár világosnak most már szabadabb játéka van.

40. c2 : d4	B b8-b3
41. d4-d5!	F c4 : d5

* Ezen lépést hagyta ki sötét számításából, mely a veszélyesnek ígérkező támadást teljesen megsemmisíti, sőt világosnak biztosítja a győzelmet. Vezérlésekre következhetett volna: B b3 : f3, 42. V f3 : F d5, 43. V g3 s világosnak igen nehéz játéka van.

42. F f3 : d5	V e6 : d5
---------------	-----------

H B b2 : g2 ugy 43. F d5 : g2, B b3 : e3 44. B e1 : e3 és vil. nyer.

43. V e3-g5	Föladta.
-------------	----------

A minden oldalról fenyegető betörések nem parirozhatók.

(Jegyzetek Maróczytól.)

47. játszma.

A két huszár védelme.

Budapest, 1896. február 24.

Bródy Miklós.

Charousek Rezső.

1. e2-e4	e7-e5
2. H g1-f3	H b8-c6
3. F f1 c4	H g8-f6
4. d2-d3	d7-d5
5. e4 : d5	H f6 : d5
6. 0-0	F c8-e6

E lépést a következőkkel kapcsolatban Schmidt E. a hírneves moszkvai analitikus ajánlja. Ez azonban épenséggel nem kielégítő.

7. B f1-e1	F f8-c5
8. H f3 : e5*	H c6 : e5

* Itt F c4-b5 világost előnybe hozta volna.

9. B e1 : e5	F c5 : f2+
10. K g1-h1	0-0
11. V d1-f3*	H d5-f6!!

* A látszat szerint most sötét a döntő materiális veszteséget el nem kerülheti; a látszat azonban csal.

12. F c1-g5*	F f2-d4
--------------	---------

* V f3 : f2 nem jó H f6-g4 és aztán H g4 : e5 miatt. 12. B e5 : e6-ra pedig f7 : e6 következik a következő tolytatással: 13. V f3 : f2! H f6-g4, 14. V f2-e2, V d8-h4, 15. F c4 : e6+, K g8-h8 (ha 15. h2-h3, ugy V g3, 16. hg4 : B f2, 17. V f2! V f2 : 18. H a3, V e1+ B f8-czal kapcsolatban és nyer) 16. F e6 : g4, B a8-e8 és nyer. Legjobb volt még az adott helyzetben 12. H b1-d2.

13. B e5-e1	F e6 : c4
14. d3 : c4	F d4 : b2
15. H b1-c3	F b2 : a1
16. B e1 : a1	V d8-d4
17. B a1-d1	V d4-g4
18. F g5 : f6	V g4 : f3
19. g2 : f3	g7 : f6
20. H c3-d5	K g8-h8
21. H d5 : f6	B a8-d8
22. B d1-g1	B d8-d6

Világos föladjja.

(Jegyzetek Charousektól.)

Megfejtések.

31. feladvány Onitju Valértől.

1. H e6, K e6 : 2. B g6+ K f7 (e6, d5) 3. H d6+ (B d6+) matt.

1. . . . K c6, 2. F e4+, d5 3. H d8+ matt.
1. . . . tetsz. szer. 2. H f4+ K d5 (d4, c6, H f4 :) 3. e3+ (H a5+, B d6 :+) matt.

32. feladvány Václáv Tuzártól.

1. H d4-e6

Sakkhírek.

A nürnbergi mesterverseny díjait fölemelték. Eszerint az első díj egy ezüst serleg tálczával 3000 márka értékben, a második díj 2000 márka, 3 ik 1500, a 4-ik 1000, az 5-ik 600, a 6-ik 300 és a 7-ik 200 márka. Ezenkívül egy külön díj is van kitűzve a legszebb játszámára 300 s a nyertesek ellen fölmutatott legjobb eredményért 100

márka értékben. A díjak tehát oly magasak, a minő még sohasem volt a német sakkszövetség által rendezett versenyeken.

*
A távizeneti verseny táblázatos kimutatását még most sem voltunk képesek összeállítani, mivel egyesek még mindig nem küldték be értesítésüket. Ide ígátjuk a még hiányzó adatokat s kérjük a távizeneti verseny résztvevőit, hogy ha az adatok bármelyikét ismerik, arról bennünket postafordultával értesíteni sziveskedjenek, hogy aztán a tabellát jövő számunkban bemutassuk. Nincs tudomásunk még: a Beu-Konyovits és a Konyovits-Mayer-féle játszámáról.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Sarkadi Ignác.**Főmunkatárs: **Rácz Mihály.**

Tisztelettel jelentjük, miszerint a legújabb divatu
Tavaszi-nyári női ruha-szövetek és selyem kelmek,

jól mosható

Creton-, Toile-, Satin-, Zephir és ruhavásznak

már megérkeztek, ugyszintén

Ujdonságok
napernyőkben, virágokban és pipere-czikkokban,

továbbá

férfi nyakkendők, férfi-ingek, selyem, satin és creppe-szövetből,

melyeket tisztelt vevőink és a n. é. közönség becses figyelmébe ajánlunk.

Kiváló tisztelettel

KUNZ JÓZSEF és TÁRSA

Nagyvárad, Szent László-tér.

A Kőbányai Első Magyar Részvény-Serfőződe **főraktára**

(Nagyvárad, Kossuth Lajos-utca 15. szám)

szabadalmazott palaczkzárjai.

A kinyitás módja.

Amerikai szabadalmazott

Palaczkzár

„Bottle-Seal“ rendszer.

Ezen palaczk-zár előnyei:

A palaczk könnyen s gyorsan nyitható.

A szénsav elpárolgása ki van zárva.

Legnagyobb tisztaság a kezelésknél.

Uvegtrőrés a kinyitásnál nem fordul elő.

A ser hamisítása lehetetlen.

Semmi mellékiz.

Régi jó hírnévnek örvendő serfajaink ezer szabadalmazott palaczkzárak következtében más gyártmányu minőségekkel össze nem teveszthetők.

Egyedüli megrendelési forrás:

FÜCHSL TESTVÉREK

cézgnél 784 8-0

A Kőbányai Első Magyar Részvény-Serfőződe főraktáránál

NAGYVÁRADON.

(Félreértések kikerülése végett megjegyezzük, hogy eddigi paraadugaszu palaczkzáraink továbbra is forgalomban maradnak.)

Pilseni részvény serfözde főraktára Nagyváradon.

Van szerencsénk Nagyvárad város és Biharmegye nagyérdemü közön-
ségét értesíteni, hogy a

Pilseni részvény serfözde világhirü sörének

főraktárát

átvettük s azt a

„R ó z s a b o k o r“

czimü Pilseni sörcsarnokbau

poharanként árusítjuk.

Ugyanott főraktárunkhól naponta frissen lefejtett palaezk sört már
10 üveg vételnél díjmentesen házhoz szállítunk s vidéki megrendeléseket
pontosan eszközünk. Palaezk söreink a főraktáron kívül minden nagyobb
fűszerkereskedésben, azonkívül a Csarnok, Lloyd és Korona kávéházakban
kaphatók.

A n. é. közönség b, figyelmét felhívjuk e világhirü sör megízlelé-
sére s maradunk

teljes tisztelettel:

HILLINGER LIPÓT és FIA,

a Pilseni részvény serfözde főraktára.

Pilseni részvény serfözde főraktára Nagyváradon.

Pilseni részvény serfözde főraktára Nagyváradon.

Pilseni részvény serfözde főraktára Nagyváradon.

Öltönyök 24 óra alatt készíttetnek!

Uj! Korszerű férfi-szabó-üzlet! Uj!

Kossuth Lajos-utcán (Mezey-ház.)

BAUM J. S.

NAGYVÁRAD

ezég alatt folyó évi május hó elsején férfi-
szabó üzletet nyitottam.

Tizenhatsz év e szakmába vágó ta-
pasztalatom feljogosít azon reményre, hogy
t. ismerőseim, barátaim és a mélyen tisztelt
közönség pártfogására számíthatok. A leg-
divatosabb és legkitünőbb szöveteket tartom
raktáron. Kitünő szabásért és gyors, jutá-
nyos kiszolgálásért kezeskedik e téren is-
mert nevem.

Kiváló tisztelettel

BAUM J. S.

férfi-szabó üzlete

Nagyvárad, Kossuth-utca (Mezey-ház.)

É r t e s í t é s

a **Borszéki borviz kutkezelőségétől.**

Van szerencsénk a m. t. közönség szives értésére hozni, hogy a borszéki
viz egyedüli főraktárát Biharmegye és Nagyvárad város területére

K á d á r é s K i s s

czégnek adtuk át, miről tudomást venni és borvizünket továbbá is pártfogásában
részesíteni kegyeskedjék.

A borszéki borviz kapható minden fűszer- és ásványviz-kereskedésben, vala-
mint az összes vendéglőkben és éttermekben.

Kiváló tisztelettel

Lázár és Verzár,

a borszéki borviz kutkezelősége.

Legjobb

bajor-féle sör

sötét és világos minőségben

márczius 15-től kezdve

nagy üveg 13 krért

kapható:

Steiner M. Albert-nél

N.-Piacz-tér (Knapp-ház.)

Vidéki megrendelések az adó leszámítása mellett gyor-
san és pontosan eszközölköttek.

Ifj. KOHN SÁMUEL

Nagyvárad, Bémer-tér.

női divat áruháza

Nagyvárad, Bémer-tér.

Női divat és Confectio-ujdonságok.

A tavaszi idény beálltával, bevásárlásomból hazatérve, tudatom a n. é. közönséggel, hogy **divat-
üzletemben**

eredeti párisi és berlini modellek, u. m. kabátok, gallérok, esőköpenyek
a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig megérkeztek.

Különlegességek: A legdivatosabb angol és francia női ruhakelmékből
egyes ruhák, ugyszintén méteráru, a legolcsóbbtól a legfinomabb kivitelig.

A legujabb szines és fekete selymek nagy választékban.

Vásznak és asztalneműek, valamint menyasszonyi kelengyék.

Női ruhák és felöltők saját, évek hosszú sora óta elismert műhelyemben
eredeti modellek után készülnek.

A legdivatosabb napernyők nagy választékban.

Szőnyeg és függöny nagy raktár.